

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH300010
NAZWA
OBSZARU Ostoja Wielkopolska

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH300010	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Wielkopolska

1.4. Data opracowania 2001-03	1.5. Data aktualizacji 2025-02
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-11
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 29 sierpnia 2022 r. w spr. soo Ostoja Wielkopolska (PLH300010)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
16.7762

Szerokość geograficzna
52.2803

2.2. Powierzchnia [ha]:

8427.12

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL41	Wielkopolskie
------	---------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			541.39		G	B	C	B	B
3160			1.58		G	C	C	C	C
3270			0.01		M	D			
6120			0.74		G	D			
6410			2.42		G	C	C	C	C
6430			3.07		G	B	C	B	B
6440			12.98		G	B	C	B	B
6510			27.44		G	B	C	B	C
7140			0.4		G	B	C	A	C
7230			0.01		M	D			
9170			1030.5		G	C	C	C	C
9190			231.51		G	C	C	C	C
91D0			12.76		G	D			
91E0			63.38		G	B	C	B	B
91F0			57.06		G	C	C	C	C
91I0			0.83		G	D			

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe

- (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	1617	Angelica palustris			p	15	30	i	V	G	C	C	A	C
F	1130	Aspius aspius			p	2	2	localities	P	G	D			
M	1308	Barbastella barbastellus			r				P	DD	C	B	C	C
A	1188	Bombina bombina			p	10	10	localities	P	G	C	B	C	B
M	1337	Castor fiber			p	70	77	i	C	G	D			
I	1088	Cerambyx cerdo			p	1	1	localities	V	G	D			
F	1149	Cobitis taenia			p	5	5	localities	P	G	D			
I	1081	Dytiscus latissimus			p				P	DD	D			
I	1042	Leucorhinia pectoralis			p				P	DD	D			
M	1355	Lutra lutra			p	1	4	i	R	P	C	B	C	C
I	1060	Lycaena dispar			p	2	2	localities	P	P	C	C	C	C
F	1145	Misgurnus fossilis			p	3	3	localities	P	G	D			
M	1324	Myotis myotis			r				P	DD	C	B	C	C
F	5339	Rhodeus amarus			p	1	1	localities	P	G	D			
A	1166	Triturus cristatus			p	12	12	localities	P	G	C	B	C	B
I	1014	Vertigo angustior			p	12	12	localities	P	G	C	B	A	C
I	1016	Vertigo moulinsiana			p	18	18	localities	P	G	C	B	A	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne -

- wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N19	34.24
N10	5.94
N16	10.64
N06	5.16
N23	2.12
N17	13.77
N12	28.13
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Ostoja położona jest na Nizinie Wielkopolskiej i zajmuje faliste i pagórkowate tereny na lewym brzegu Warty. Teren ten charakteryzuje się typowym krajobrazem polodowcowym. Znajduje się tu część najdłuższego w Polsce ozu Bukowo-Mosińskiego o długości ok 37 km oraz wydmy, rynny, liczne głązy narzutowe i 14 jezior polodowcowych (m.in. Budzyńskie, Góreckie, Skrzynka, Kociołek). Prawie wszystkie jeziora w ostoi są bogatymi w substancje mineralne jeziorami eutroficznymi. Jedynym jeziorem dystroficznym jest jez. Skrzynka. Na terenie ostoi znajdują się także łąki, z których do najpiękniejszych należą łąki selernicowe i pełnikowe. Większą część terenu obszaru porastają lasy. Przeważają drzewostany sosnowe z domieszką dębu, świerka, brzozy, grabu i lipy.

4.2. Jakość i znaczenie

Obszar o dużej różnorodności biologicznej; występuje tu 16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 19 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy, w tym szczególnie licznych bezkręgowców (6), m. in. poczwarówka zwężona *Vertigo angustior* i jajowata *V. moulinsiana*. Bogata jest flora roślin naczyniowych, obejmująca ponad 1100 gatunków, a także roślin niższych i grzybów (200 gatunków mchów, 150 gatunków porostów, 364 gatunki grzybów wyższych). Na terenie ostoi znajdują się stanowiska rzadkich i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych. Stwierdzono tu ponad 50 gat. roślin prawnie chronionych oraz około 180 gatunków figurujących na regionalnej czerwonej liście roślin zagrożonych. Na podkreślenie zasługują bogate populacje *Cladium mariscus* i *Trollius europaeus*, roślin zagrożonych w Wielkopolsce. 3150 starorzecz i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami *Nymphaea*, *Potamogeton*. Wyniki badań siedliska wykonane podczas prac nad planem ochrony Wielkopolskiego Parku Narodowego pozwoliły przyjąć ocenę stopnia reprezentatywności B – siedlisko wykształcone typowo, jednak w części zbiorników obserwuje się zanik roślinności o liściach pływających i makrofytów zanurzonych. Siedlisko zajmuje powierzchnię ponad 541 ha (0,12% zasobów krajowych przy szacunkowym areale siedliska w Polsce ocenianym na 440 000 ha*) – powierzchnia względna C. Zachowanie struktury oceniono jako II (dobrze zachowana), zachowanie funkcji II (dobre perspektywy) przy możliwości odtworzenia II (odtworzenie możliwe przy średnim nakładzie środków), co skutkuje oceną stanu zachowania B. Obniżony stan zachowania jest wynikiem postępującej eutrofizacji wód. W wielu przypadkach obserwuje się zrzut ścieków w zlewniach jezior. Ocena ogólna siedliska B wynika

z typowego wykształcenia płatów siedliska i jego perspektyw zachowania – zdecydowana większość jezior eutroficznych ostoi zarządzana jest przez Wielkopolski Park Narodowy, co daje doskonałe warunki do eliminacji zagrożeń i poprawy stanu jezior. 3160 naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne. Reprezentatywność siedliska oceniono jako C – jedyny zbiornik dystroficzny ostoi to Jezioro Skrzynka, w którym obserwuje się postępującą eutrofizację. Niewielki areal siedliska (1,58 ha) powoduje ocenę powierzchni względnej C (1,58 % zasobów krajowych przy szacunkowej powierzchni siedliska w Polsce ocenianej na 100 ha*). Zachowanie struktury III (średnio zachowana lub częściowo zdegradowana) oraz zachowanie funkcji III (średnie lub niekorzystne perspektywy) przy możliwości odtworzenia III (trudne lub niemożliwe) skutkuje oceną stanu zachowania C. Aktualnie w jeziorze Skrzynka zaczynają dominować procesy eutrofizacji, co skutkuje wkraczaniem szuwarów trzcinowych i zarośli wierzbowych. Przyczyny degradacji nie zostały ostatecznie wyjaśnione, dlatego trudno ocenić szanse na zachowanie siedliska w ostoi. Zły stan siedliska skutkuje oceną ogólną C. Łąki trzęślicowe 6410 w ostoi mocno odbiegają od postaci typowych. Spotyka się tu tylko pojedyncze gatunki wskaźnikowe występujące w niewielkiej ilościowości (stopień reprezentatywności C). Łąki trzęślicowe występują na ośmiu stanowiskach na łącznej powierzchni zaledwie 2,42 ha (ocena powierzchni względnej C). Płaty siedliska występują na łąkach nieużytkowanych bądź zbyt intensywnie koszonych, co powoduje zarastanie części płatów krzewami i sadźcem konopiastym lub zanik gatunków typowych. Stopień zachowania struktury (III – średnio zachowana lub częściowo zdegradowana), stopień zachowania funkcji (III – średnie lub niekorzystne perspektywy) oraz możliwości odtworzenia siedliska (II – możliwe przy średnim nakładzie środków) skutkują oceną stopnia zachowania C. Na części płatów siedliska mimo silnego zniekształcenia utrzymują się ciągle gatunki cenne, typowe dla siedliska (np. mieczyk dachówkowaty, goździk pyszny, pełnik europejski). Właściwe użytkowanie powinno doprowadzić do poprawy stanu siedliska (ocena ogólna C). Ziołorośla nadrzeczne 6430 występują w 57 drobnopowierzchniowych płatach o łącznym areale 3,07 ha, co stanowi ok. 0,1% zasobów krajowych siedliska (przy powierzchni w Polsce szacowanej na 3000 ha*) – powierzchnia względna C. Płaty siedliska reprezentowane są przez zbiorowiska ubogie gatunkowo (stopień reprezentatywności B). Dobrze zachowana struktura (II) i dobre perspektywy stopnia zachowania funkcji (II) skutkują oceną stopnia zachowania B – tylko dla dwóch stanowisk zidentyfikowano zagrożenia w postaci sąsiedztwa płatów inwazyjnych rdestowców. Płaty ziołorośli pojawiają się spontanicznie w dolinach cieków i w większości przypadków nie trzeba stosować zabiegów ochronnych w celu zachowania siedliska (ocena ogólna B). Łąki selernicowe 6440 zajmują powierzchnię 12,98 ha co stanowi ok. 0,4% ogółu siedliska w Polsce (areal łąk selernicowych w Polsce szacuje się na ok. 3100 ha*) – powierzchnia względna C. Większość płatów siedliska to łąki ekstensywnie użytkowane, dzięki temu ich skład gatunkowy jest zbliżony do postaci typowych (stopień reprezentatywności B). Tylko w niektórych płatach obserwuje się nadmierny rozwój ziołorośli lub trzcinika piaskowego – struktura dobrze zachowana (II). Prawie wszystkie płaty siedliska zlokalizowane są na terenach zarządzanych przez Wielkopolski Park Narodowy, co ułatwia prowadzenie właściwej ochrony (stopień zachowania funkcji II - dobre perspektywy) – stan zachowania B. Do poprawy stanu siedliska wystarczy kontynuacja ekstensywnego użytkowania łąk ostoi (ocena ogólna B). Na terenie ostoi zinwentaryzowano 84 stanowiska łąk świeżych użytkowanych ekstensywnie 6510 na łącznej powierzchni 27,44 ha, co stanowi zaledwie 0,004% całkowitych zasobów siedliska w kraju (szacowanych na 665 400 ha*) – powierzchnia względna C. Łąki świeże ostoi charakteryzują się uproszczoną strukturą gatunkową (stopień reprezentatywności B). Taka sytuacja jest wynikiem często zbyt intensywnego użytkowania większości płatów siedliska i niskiego udziału gatunków dwuliściennych. Jednak w miarę dobrze zachowana struktura (ocena II) i dobre perspektywy stopnia zachowania funkcji (ocena II) wynikające z regularnego koszenia większości płatów, pozwalają na przyjęcie oceny stanu zachowania B. Modyfikacja metod gospodarowania (przesunięcie terminów koszenia i zaniechanie podsiewania) jest łatwym sposobem poprawy stanu siedliska (ocena ogólna C). Najlepiej zbadanym ekosystemem torfowiskowym ostoi jest torfowisko przejściowe 7140 („Czarny Dół”). Jeden płat siedliska o powierzchni 0,40 ha powoduje ocenę powierzchni względnej C (przy założeniu, że areal siedliska w Polsce wynosi 10000 ha*, siedlisko w ostoi stanowi tylko 0,004% zasobów krajowych). Czarny Dół jest typowo wykształconym torfowiskiem przejściowym z zespołem *Sphagno- Caricetum rostratae*, jednak niewielka powierzchnia obniża ocenę stopnia reprezentatywności do B. W płacie siedliska nie stwierdzono żadnych zniekształceń (stopień zachowania struktury – I, stopień zachowania siedliska A). Ocena ogólna C jest konsekwencją punktowego występowania i tym samym małego znaczenia dla zachowania ogółu zasobów siedliska w Polsce. Najpowszechniejszym siedliskiem przyrodniczym Ostoi Wielkopolskiej są zajmujące powierzchnię ponad 1000 ha grądy 9170. Jednak w stosunku do krajowych zasobów ocenianych na 550 000 ha* stanowi to tylko 0,18% (powierzchnia względna C). Lasy grądowe ostoi charakteryzują się udziałem sosny w drzewostanach, co powoduje też zmiany struktury gatunkowej runa (stopień reprezentatywności C). Oprócz pinetyzacji, w dużej części grądów obserwuje się neofityzację spowodowaną obecnością niecierpka drobnokwiatowego i

czeremchy amerykańskiej (stopień zachowania struktury III - średnio zachowana lub częściowo zdegradowana). W większości stare sosny będą stopniowo ustępować z drzewostanów (stopień zachowania funkcji II - dobre perspektywy), co w połączeniu z prowadzonym przez Wielkopolski Park Narodowy projektem usuwania czeremchy amerykańskiej pozwoli poprawić stan siedliska (możliwości odtworzenia II - możliwe przy średnim nakładzie środków) - stan zachowania C. Pinetyzacja, neofityzacja oraz niskie zasoby martwego drewna na terenie ostoi nie pozwalają na przyjęcie oceny ogólnej wyższej niż C. Znaczący udział w lasach Ostoi Wielkopolskiej mają kwaśne dąbrowy 9190. Powierzchnia 231,51 ha stanowi 0,15% zasobów krajowych (szacowanych na 150 000 ha*) - powierzchnia względna C. Podobnie jak w przypadku grądów, także w drzewostanach siedliska 9190 duży udział ma sosna zwyczajna (reprezentatywność C). Często obserwowana pinetyzacja, obecność czeremchy amerykańskiej i niecierpka drobnokwiatowego w niektórych płatach oraz niskie zasoby martwego drewna skutkują oceną stopnia zachowania C (stopień zachowania struktury III - średnio zachowana lub częściowo zdegradowana, stopień zachowania funkcji II - dobre perspektywy, możliwości odtworzenia II - możliwe przy średnim nakładzie środków - stopniowe ustępowanie starej sosny i program usuwania czeremchy). Zły stan dąbrów ostoi skutkuje oceną ogólną C. Jedynym poważniejszym zniekształceniem siedliska 91E0 (łęgi jesionowo-olszowe, wierzbowe i topolowe) obserwowanym w ostoi jest neofityzacja spowodowana obecnością niecierpka drobnokwiatowego - stopień reprezentatywności B. Powierzchnia siedliska (63,38 ha) stanowi tylko 0,03% zasobów krajowych (szacowanych na 220 000 ha*) - powierzchnia względna C. Oprócz obecności niecierpka drobnokwiatowego (aktualnie powszechnie występującego we wszystkich żyznych lasach ostoi oraz w rejonie), na stan łągów decydujący wpływ ma režim wodny, który można uznać za właściwy (ocena stopnia zachowania struktury II - dobrze zachowana). Zdecydowana większość płatów siedliska zlokalizowana jest na terenach zarządzanych przez Wielkopolski Park Narodowy, co zdecydowanie ułatwia jego ochronę (stan zachowania funkcji II - dobre perspektywy) - stan zachowania siedliska B. Znaczenie siedliska w obszarze podnosi położenie części płatów w obszarach ochrony ścisłej (ocena ogólna B). Siedlisko 91F0 zajmuje w ostoi powierzchnię 57,06 ha, co stanowi 0,38% zasobów krajowych (przy szacunkowej powierzchni siedliska w Polsce ocenianej na 15 000 ha*) - powierzchnia względna C. Większość płatów siedliska to formy zniekształcone w wyniku obecności gatunków obcych (niecierpek drobnokwiatowy, klon jesionolistny) oraz z powodu zubożenia struktury gatunkowej drzewostanów - reprezentatywność C. Małe ilości martwego drewna, neofityzacja i mało zróżnicowana warstwa krzewów w większości płatów skutkuje oceną zachowania struktury III (średnio zachowana lub częściowo zdegradowana). Perspektywy zachowania struktury w przyszłości poprawia fakt położenia prawie wszystkich płatów siedliska na terenach Wielkopolskiego Parku Narodowego i związanej z tym ochrony (stan zachowania funkcji II - dobre perspektywy). Poprawę stanu siedliska można osiągnąć pozostawiając w drzewostanach martwe drewno, eliminując drzewiaste gatunki obce oraz wzbogacając strukturę gatunkową niektórych płatów (odtworzenie możliwe przy średnim nakładzie środków - II) - ocena stopnia zachowania C. Stosunkowo mała powierzchnia siedliska i stan fitocenozy je identyfikujących powoduje ocenę ogólną C. Przeprowadzone badania wykluczyły występowanie siedliska 3270 zalewane, muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodium rubri* p.p. i *Bidentium* p.p. na terenie ostoi. Inwentaryzacje przeprowadzone od 2007 roku nie wykazały obecności siedliska na obszarze ostoi. Istnieją tylko potencjalne miejsca jego występowania w przykorytowej części terasy zalewowej Warty. Wg własnych badań zespołu ds. monitoringu WPN siedlisko nie zostało dotychczas wykazane. Sugerujemy pozostawienie na liście z oceną D. Przeprowadzone badania wykluczyły występowanie siedliska 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk na terenie ostoi. Inwentaryzacje przeprowadzone od 2007 roku nie wykazały obecności siedliska na obszarze ostoi. Wg własnych badań zespołu ds. monitoringu WPN siedlisko nie zostało dotychczas wykazane. Sugerujemy pozostawienie na liście z oceną D. Siedliska przyrodnicze występujące na terenie ostoi, które również uzyskały ocenę reprezentatywności D. Siedlisko 6120 ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), występuje jedynie na 4 drobnopowierzchniowych płatach (łącznie 0,74 ha) co stanowi zaledwie 0,01% zasobów krajowych siedliska (przy powierzchni w Polsce szacowanej na 5000 ha*). Dodatkowo płaty muraw napiaskowych mają postać pasów biegnących wzdłuż linii kolejowej oraz rurociągu. Funkcje terenów związanych z infrastrukturą techniczną uniemożliwiają w dalszej perspektywie ochronę siedliska. Siedlisko 91D0 bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi*-*Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*, *Pino mugo*-*Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii*-*Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne) identyfikowane są w ostoi przez postacie młodociane, będące pierwszymi stadiami sukcesji na dawnych bagnach. Lasy te silnie odbiegają od postaci typowych opisanych w literaturze, niepewny jest też kierunek, w którym rozwijać się będą omawiane zbiorowiska. Za oceną reprezentatywności D przemawia także niewielka powierzchnia zajmowana przez siedlisko (12,76 ha - 0,01% zasobów krajowych przy powierzchni w Polsce szacowanej na 78 000 ha*). W przypadku siedliska 91I0 ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) zanik fitocenozy

identyfikujących siedlisko w ostoi obserwowany był od lat. W latach 90-tych ciepłolubne dąbrowy w Obszarze Ochrony Ścisłej Światlista Dąbrowa na Wysoczyźnie zajmowały już tylko skrawek obszaru (Balcerkiewicz 1991). W opracowaniu fitosocjologicznym z poprzedniego planu ochrony Wielkopolskiego PN (BULiGL 1998) czyli przed powołaniem Ostoi Wielkopolskiej, nie stwierdzono zbiorowisk świetlistej dąbrowy. Płatów siedliska 9110 nie wykazała też inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych wykonana przez Wielkopolski PN w 2007 r. W 2012 roku odnaleziono niewielki płat zaliczony do zespołu *Potentillo albae-Quercetum*. Płat ten silnie odbiega od postaci typowych opisywanych w podręcznikach metodycznych. Nie ma tu prawie wcale gatunków charakterystycznych dla zespołu *Potentillo albae-Quercetum*, a na diagnozę siedliska pozwoliła jedynie charakterystyczna kombinacja gatunków z dominacją roślin kserotermicznych (głównie kłosownicy pierzastej) oraz leśnych, łąkowych i okrajowych. Z listy usunięto trzy rodzaje siedlisk. 2330 - przeprowadzone badania wykluczyły występowanie tego siedliska na terenie ostoi. Inwentaryzacje przeprowadzone od 2007 roku nie wykazała obecności siedliska na obszarze ostoi. Siedlisko prawdopodobnie przyjęto wg starej granicy WPN przed zmianą w 1996 roku. Siedlisko 7120 - przeprowadzone badania wykluczyły występowanie tego siedliska na terenie ostoi.. Jedyny płat torfowiska uznawanego do tej pory za wysokie podczas inwentaryzacji przekwalifikowano na torfowisko przejściowe 7140. Siedlisko 7150 - przeprowadzone badania wykluczyły występowanie tego siedliska na terenie ostoi. Siedlisko błędnie uznane za przedmiot ochrony ostoi. Starodub łąkowy *Angelica palustris* występuje na trzech stanowiskach (ocena ogólna C), na których rośnie od 15 do 30 osobników (ocena populacji C). Łąka na której rośnie starodub jest zbyt wcześnie koszona, a jej brzegi (gdzie koncentrują się stanowiska rośliny) zarastają sadźcem konopiastym (stopień zachowania cech siedliska III). Przywrócenie cech siedliska może być utrudnione ze względu na prywatną własność łąki (możliwości odtworzenia II). Łącznie stopień zachowania oceniono na C. Wszystkie stanowiska staroduba położone są blisko siebie, a najbliższe miejsce występowania gatunku poza ostoją znajduje się w Nadleśnictwie Konstantynowo (Ostoja Rogalińska) w odległości ponad 9 km (izolacja – A). Poczwarówki zwężoną i jajowatą stwierdzono na 27 stanowiskach (zwężona 10, jajowata 17) – ocena ogólna C. Do niedawna wiedza o rozmieszczeniu obu gatunków poczwarówek była niewystarczająca. Nowe badania terenowe wykazały obecność tych ślimaków na wielu nowych stanowiskach. W związku z tym populacja poczwarówki zwężonej oraz poczwarówki jajowatej w ostoi ma istotne znaczenie w skali kraju (ocena populacji obu gatunków C). Stopień zachowania cech siedliska oceniono na II (elementy siedliska dobrze zachowane). Tylko w niektórych fragmentach obserwuje się zacienienie łąk i szuwarów, na których występują poczwarówki (stopień zachowania B). Nie są znane stanowiska obu gatunków poczwarówek z okolic ostoi – najbliższe miejsca występowania stwierdzono w odległości ponad 15 km (izolacja A). Czerwończyk nieparek odnaleziony został tylko na dwóch stanowiskach (ocena populacji C) choć w latach 76-85 obserwowano tu liczne populacje (Baraniak et al 1998). Gatunek znany w Polsce z kilkuset stanowisk, w ostatnich latach krajowa populacja jest stabilna. Stopień zachowania cech siedliska oceniono na III (elementy siedliska średnio zachowane), jednak możliwe do odtworzenia przy średnich nakładach (II). Część łąk stanowiących siedlisko czerwończyk zarasta, a część jest zbyt intensywnie użytkowana (stopień zachowania C). Stanowiska czerwończyka z ostoi są fragmentem większej populacji występującej w rejonie (izolacja C). Niekorzystne zmiany w liczebności populacji wskazują na konieczność podjęcia ochrony czynnej gatunku (ocena ogólna C). Traszka grzebieniasta została stwierdzona na terenie ostoi na 11 stanowiskach (ocena populacji C) Ze względu na duże wymagania ekologiczne traszka grzebieniasta należy do najszybciej zanikających płazów w Europie zachodniej. Polsce występuje na nizinach i na pogórzu. Należy do gatunków średnio pospolitych. Jej potwierdzony zasięg obejmuje ponad 50% powierzchni kraju. Częstość występowania tego gatunku jest zwykle 2-3-krotnie mniejsza niż pospolitej traszki zwyczajnej. W Polsce znanych jest tylko kilka populacji z liczebnością przekraczającą 100 osobników, Dokładny status gatunku oraz tendencje zmian jego liczebności jest u nas słabo poznany. Stopień zachowania cech siedliska oceniono na II (elementy siedliska dobrze zachowane). Część zbiorników zasiedlonych przez traszkę jest nadmiernie ocieniona, z nadmiarem butwiejących liści (stan zachowania B). Stanowiska traszki z ostoi są częścią szerszej populacji – ponad 20 stanowisk gatunku w Nadleśnictwie Konstantynowo wokół obszaru (izolacja C). Stabilna i nie izolowana populacja daje duże szanse na skuteczną ochronę gatunku w ostoi (ocena ogólna B). Kumak nizinny na terenie ostoi został stwierdzony w 10 zbiornikach (ocena populacji C) W Polsce występuje w całej nizinnej części kraju, jego potwierdzony zasięg obejmuje ponad 60 % powierzchni. Należy do gatunków średnio pospolitych. Tworzy zwykle populacje nieliczne lub średnio liczne (kilkadziesiąt osobników), jednak lokalnie może występować licznie. Dokładny status gatunku oraz tendencje zmian jego liczebności jest u nas słabo poznany. Stopień zachowania cech siedliska oceniono na II (elementy siedliska dobrze zachowane). Część zbiorników zasiedlonych przez kumaka jest nadmiernie ocieniona, z nadmiarem butwiejących liści lub zbyt szybko wysycha (stan zachowania B). Stanowiska kumaka z ostoi są częścią szerszej populacji – cztery stanowiska gatunku w Nadleśnictwie Konstantynowo wokół obszaru, liczne

stanowiska w rejonie (izolacja C). Stabilna i nie izolowana populacja daje duże szanse na skuteczną ochronę gatunku w ostoi (ocena ogólna B). Część gatunków stanowiących przedmioty ochrony wymaga dalszych badań populacji i siedliska. Ze względu na niewystarczający stan wiedzy ocenę populacji określono na D. Zalotka większa 1042 (*Leucorhinia pectoralis*) – na terenie WPN brak jest wystarczającej ilości siedlisk preferowanych przez zalotkę większą, by możliwe było bytowanie populacji, która mogłaby zostać uznana za istotną w skali kraju. Współcześnie odnotowano jedynie pojedyncze imagines, a ostatnie doniesienia o rozwoju larw z tego terenu pochodzą z 1966 r., co nie daje podstaw do utrzymania dotychczasowej oceny. Dlatego obniżono status populacji do D. Pływak szerokobrzeżek 1081 (*Dytiscus latissimus*) - dotychczasowy status pływaka szerokobrzeżka w SDF został ustalony na podstawie jednokrotnego stwierdzenia jednego osobnika w 1996 r. w Jez. Budzyńskim. Od tego czasu nie ma wiarygodnych informacji o ponownym stwierdzeniu gatunku na terenie Parku (i Ostoi). Prowadzone w 2011 r. obserwacje faunistyczne i prace związane z Projektem Planu ochrony WPN również nie potwierdziły występowania gatunku. Nie istnieją zatem uzasadnione przesłanki, by uznawać, że na obszarze ostoi występuje, istotna w skali kraju populacja tego chrząszcza, uzasadniająca dotychczasową ocenę populacji. Dlatego obniżono status populacji do D. Kozioróg dębosz 1088 (*Cerambyx cerdo*) - inwentaryzacja potencjalnych miejsc bytowania kozioroga dębosza przeprowadzona w ramach prac badawczych [1,5] wykazały, że w WPN nie występuje wystarczająca liczba siedlisk – odpowiednich drzew, które umożliwiałyby bytowanie takiej. Wykazano jedynie nietypowe - pojedyncze stanowisko ze śladami żerowania chrząszcza. Wobec czego obniżono status populacji do D. Ocenę populacji dla mopka, nocka dużego i wydry przyjęto wg ostatniej wersji SDF (aktualizacja z 02. 2008 r). Liczebność s gatunków zwierząt: kozy pospolitej (5 stanowisk), piskorza (3 stanowiska), różanki (1 stanowisko), bolenia pospolitego (2 stanowiska) i bobra europejskiego (77 osobników) powoduje, że ich ochrona na terenie ostoi nie ma znaczenia dla zachowania populacji krajowej (ocena populacji D). [1088] Kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*) – inwentaryzacja potencjalnych miejsc bytowania kozioroga dębosza przeprowadzona w ramach prac badawczych [1,5] wykazały, że w WPN nie występuje wystarczająca liczba siedlisk – odpowiednich drzew, które umożliwiałyby bytowanie takiej. Wykazano jedynie nietypowe - pojedyncze stanowisko ze śladami żerowania chrząszcza. Wobec czego obniżono status populacji do D. [1081]- Pływak szerokobrzeżek (*Dytiscus latissimus*) - dotychczasowy status pływaka szerokobrzeżka w SDF został ustalony na podstawie jednokrotnego stwierdzenia jednego osobnika w 1996 r. w Jez. Budzyńskim. Od tego czasu nie ma wiarygodnych informacji o ponownym stwierdzeniu gatunku na terenie Parku (i Ostoi). Prowadzone w 2011 r. obserwacje faunistyczne i prace związane z Projektem Planu ochrony WPN [1,5] również nie potwierdziły występowania gatunku. Nie istnieją zatem uzasadnione przesłanki, by uznawać, że na obszarze ostoi występuje, istotna w skali kraju populacja tego chrząszcza, uzasadniająca dotychczasową ocenę populacji. Dlatego obniżono status populacji do D. [1042] Zalotka większa (*Leucorhinia pectoralis*) – na terenie WPN brak jest wystarczającej ilości siedlisk preferowanych przez zalotkę większą, by możliwe było bytowanie populacji, która mogłaby zostać uznana za istotną w skali kraju. Współcześnie odnotowano jedynie pojedyncze imagines, a ostatnie doniesienia o rozwoju larw z tego terenu pochodzą z 1966 r., co nie daje podstaw do utrzymania dotychczasowej oceny. Dlatego obniżono status populacji do D [1,5] [1083] Jelonek rogacz *Lucanus cereus* – inwentaryzacja potencjalnych miejsc bytowania jelonka rogacza przeprowadzona w ramach prac badawczych [1,5] wykazały, że w ostoi brak jest odpowiednich drzewostanów, by uzasadnić umieszczenie tego chrząszcza na liście gatunków, dla których Ostoja Wielkopolska stanowi istotne miejsce bytowania. Informacje o występowaniu stanowiska tego chrząszcza z 1978 r. uznano za niewiarygodną z uwagi na niezgodność ze standardami entomologicznymi. Dlatego usunięto gatunek z tej listy. Informacje zamieszczone w dotychczasowej wersji SDF oparte zostały na błędnych danych [1037] Trzepla zielona (*Ophigomphus cecilia*) – inwentaryzacje i badania terenowe [1,5] wykazały, że w ostoi nie występują charakterystyczne dla tej ważki siedliska umożliwiające przeprowadzenie pełnego cyklu rozwojowego. Umieszczenie trzepli zielonej na liście gatunków, dla których Ostoja Wielkopolska stanowi istotne miejsce bytowania wynikało prawdopodobnie z analizy obszaru wg nieaktualnego przebiegu granic WPN, uwzględniających rz. Wartę. Odnotowywanie jedynie pojedynczych imagines zalatujących na obszar Ostoi nie daje podstaw do utrzymania tej ważki na liście gatunków, dla których Ostoja Wielkopolska stanowi istotne miejsce bytowania. Dlatego usunięto gatunek z tej listy. Z tych samych względów – uwzględnienia obszaru poza granicami Ostoi Wielkopolskiej (rz. Warta) w pierwotnej wersji SDF umieszczona została skójką gruboskorupowa (*Unio crassus*)[1032]. Gatunek ten jest charakterystyczny dla dużych cieków o wartkim nurcie, a takowe na terenie Ostoi Wielkopolskiej nie występują. Opierając się na zidentyfikowanym błędzie i wytycznych Projektu Planu Ochrony WPN (5) gatunek ten został usunięty z SDF. [1014] Poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*) - badania własne i zlecona przez WPN zewnętrzna ekspertyza specjalistyczna dotycząca poczwarówki zwężonej, wykorzystana również przy opracowywaniu projektu Planu Ochrony WPN [1,5] pozwoliły na

zweryfikowanie oceny obszaru pod względem izolacji populacji na A i oceny ogólnej na C. Te same badania (poz. 1,5) potwierdziły występowanie innego ślimaka – [1016], poczwarówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*) który wymieniony jest w zał. II dyrektywy 92/43/EWG. Uznano, że populacja występująca na obszarze Ostoi Wielkopolskiej, jest na tyle istotna, że należy dopisać gatunek do SDF. Oprócz wyżej wymienionych zmian w SDF skorygowano i uzupełniono niektóre pozycje dotyczące oceny populacji poszczególnych gatunków na obszarze (1130, 1188, 1337, 1149, 1145, 1145, 1166). Zmiany polegały na podaniu oszacowanej wielkości populacji w ramach przyjętych jednostek i zweryfikowaniu jakości danych w oparciu o posiadane źródła [1,3,5] Wcześniej wykazywane jako przedmiot ochrony - w 2020 r. Komisja Europejska zaakceptowała zmianę dla siedlisk przyrodniczych: 3270, 7230, 9110 i gatunków: 1042, 1081, 1088 - nadano ocenę D – nieistotna, natomiast siedliska przyrodnicze: 2330, 7120, 7150 i gatunki: 1032, 1037, 1083 zostały wykreślone z pkt 3.1 i 3.2 SDF. W 2022 r. aktualizacja zapisów SDF w pkt 3.2 parametrów dotyczących typu populacji dla gatunków: - 1016 - Populacja tego gatunku charakteryzuje się stałością, jest gatunkiem niemigrującym. Poprzednie określenie populacji jako rozrodcza jest pierwotnym błędem naukowym, niewłaściwym dla tego gatunku; - 1308 i 1324 – Gatunki nietoperzy zostały stwierdzone podczas badań, które miały na celu uzupełnienie wiedzy o chiropterofaunie. Podczas inwentaryzacji stwierdzono aktywność nietoperzy w różnych częściach Ostoi, nie zlokalizowano obecności kolonii rozrodczych. Dotychczasowe stwierdzenia hibernujących nietoperzy dotyczą 2 osobników mopka. W ramach monitoringu przyrodniczego planowane jest uzupełnienie wiedzy o koloniach rozrodczych na terenie Ostoi Wielkopolskiej.

[1088] Kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*) – inwentaryzacja potencjalnych miejsc bytowania kozioroga dębosza przeprowadzona w ramach prac badawczych [1,5] wykazały, że w WPN nie występuje wystarczająca liczba siedlisk – odpowiednich drzew, które umożliwiałyby bytowanie takiej. Wykazano jedynie nietypowe - pojedyncze stanowisko ze śladami żerowania chrząszcza. Wobec czego obniżono status populacji do D. [1081]- Pływak szerokobrzeżek (*Dytiscus latissimus*) - dotychczasowy status pływaka szerokobrzeżka w SDF został ustalony na podstawie jednokrotnego stwierdzenia jednego osobnika w 1996 r. w Jez. Budzyńskim. Od tego czasu nie ma wiarygodnych informacji o ponownym stwierdzeniu gatunku na terenie Parku (i Ostoi). Prowadzone w 2011 r. obserwacje faunistyczne i prace związane z Projektem Planu ochrony WPN [1,5] również nie potwierdziły występowania gatunku. Nie istnieją zatem uzasadnione przesłanki, by uznawać, że na obszarze ostoi występuje, istotna w skali kraju populacja tego chrząszcza, uzasadniająca dotychczasową ocenę populacji. Dlatego obniżono status populacji do D. [1042] Zalotka większa (*Leucorhina pectoralis*) – na terenie WPN brak jest wystarczającej ilości siedlisk preferowanych przez zalotkę większą, by możliwe było bytowanie populacji, która mogłaby zostać uznana za istotną w skali kraju. Współcześnie odnotowano jedynie pojedyncze imagines, a ostatnie doniesienia o rozwoju larw z tego terenu pochodzą z 1966 r., co nie daje podstaw do utrzymania dotychczasowej oceny. Dlatego obniżono status populacji do D [1,5] [1083] Jelonek rogacz *Lucanus cereus* – inwentaryzacja potencjalnych miejsc bytowania jelonka rogacza przeprowadzona w ramach prac badawczych [1,5] wykazały, że w ostoi brak jest odpowiednich drzewostanów, by uzasadnić umieszczenie tego chrząszcza na liście gatunków, dla których Ostoj Wielkopolska stanowi istotne miejsce bytowania. Informacje o występowaniu stanowiska tego chrząszcza z 1978 r. uznano za niewiarygodną z uwagi na niezgodność ze standardami entomologicznymi. Dlatego usunięto gatunek z tej listy. Informacje zamieszczone w dotychczasowej wersji SDF oparte zostały na błędnych danych [1037] Trzepla zielona (*Ophigomphus cecilia*) – inwentaryzacje i badania terenowe [1,5] wykazały, że w ostoi nie występują charakterystyczne dla tej ważki siedliska umożliwiające przeprowadzenie pełnego cyklu rozwojowego. Umieszczenie trzepli zielonej na liście gatunków, dla których Ostoj Wielkopolska stanowi istotne miejsce bytowania wynikało prawdopodobnie z analizy obszaru wg nieaktualnego przebiegu granic WPN, uwzględniających rz. Wartę. Odnotowywanie jedynie pojedynczych imagines zalatujących na obszar Ostoi nie daje podstaw do utrzymania tej ważki na liście gatunków, dla których Ostoj Wielkopolska stanowi istotne miejsce bytowania. Dlatego usunięto gatunek z tej listy. Z tych samych względów – uwzględnienia obszaru poza granicami Ostoi Wielkopolskiej (rz. Warta) w pierwotnej wersji SDF umieszczona została skójk gruboskorupowa (*Unio crassus*)[1032]. Gatunek ten jest charakterystyczny dla dużych cieków o wartkim nurcie, a takowe na terenie Ostoi Wielkopolskiej nie występują. Opierając się na zidentyfikowanym błędzie i wytycznych Projektu Planu Ochrony WPN (5) gatunek ten został usunięty z SDF. [1014] Poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*) - badania własne i zlecona przez WPN zewnętrzna ekspertyza specjalistyczna dotycząca poczwarówki zwężonej, wykorzystana również przy opracowywaniu projektu Planu Ochrony WPN [1,5] pozwoliły na zweryfikowanie oceny obszaru pod względem izolacji populacji na A i oceny ogólnej na C. Te same badania (poz. 1,5) potwierdziły występowanie innego ślimaka – [1016], poczwarówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*) który wymieniony jest w zał. II dyrektywy 92/43/EWG. Uznano, że populacja występująca na obszarze Ostoi Wielkopolskiej, jest na tyle istotna, że należy dopisać gatunek do SDF. Oprócz wyżej wymienionych zmian w SDF skorygowano i

uzupełniono niektóre pozycje dotyczące oceny populacji poszczególnych gatunków na obszarze (1130, 1188, 1337, 1149, 1145, 1166). Zmiany polegały na podaniu oszacowanej wielkości populacji w ramach przyjętych jednostek i zweryfikowaniu jakości danych w oparciu o posiadane źródła [1,3,5]
Wcześniej wykazywane jako przedmiot ochrony - w 2020 r. Komisja Europejska zaakceptowała zmianę dla siedlisk przyrodniczych: 3270, 7230, 9110 i gatunków: 1042, 1081, 1088 - nadano ocenę D – nieistotna, natomiast siedliska przyrodnicze: 2330, 7120, 7150 i gatunki: 1032, 1037, 1083 zostały wykreślone z pkt 3.1 i 3.2 SDF.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	X		b
L	B		i
M	A08		i
M	G02		i
M	G01.02		i
L	E03.01		i
M	H04		i
M	F02.03		i
M	G01		i
L	H05		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	B		i
M	F02.03		i
M	G01		i
M	X		b
M	G01.02		i
L	A03		i
M	G02		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0

Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność	0
Prywatna	0
Nieznana	100
Suma	100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Anonymus. 2015. Informacje Dyrekcji Wielkopolskiego Parku Narodowego. WPN, Mosina. 2. Bałazy S. 1990. Wielkopolski Park Narodowy. Kronika Wielkopolski. 3(52): 82-96. 3. Czarnecki M. 2011. Charakterystyka ichtiofauny Wielkopolskiego Parku Narodowego. Morena 15:83-97. 4. Hazubska T. 1998. Stan roślinności fragmentu lewobrzeżnej doliny Warty przy północnym przedmieściu Puszczykowa. Praca magisterska. Zakł. Ekol. Roś. i Ochr. Środ. UAM, Poznań. Msc. 5. Projekt Planu Ochrony Wielkopolskiego Parku Narodowego na lata 2013-2032 6. PTOP Salamandra. 2002. Baza danych (database). 7. Żukowski W., Jackowiak B. (red.). 1995. Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski. Prace Zakł. Taks. Roś. UAM, Poznań. 3.8. Żukowski W., Latowski K., Jackowiak B., Chmiel J. 1995. Rośliny naczyniowe Wielkopolskiego Parku Narodowego. Prace Zakł. Taks. Roś. UAM, Poznań. 4: 1-229.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL01	89.97				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL01	Wielkopolski Park Narodowy	*	89.97

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Wielkopolski Park Narodowy
Adres:	Polska Jezioro 62-050 Mosina
Adres e-mail:	sekretariat@wielkopolskipn.pl
Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu
Adres:	Polska Tadeusza Kościuszki 57 61-891 Poznań
Adres e-mail:	sekretariat.poznan@poznan.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

- ☐ Tak
- ☒ Nie, ale jest w przygotowaniu
- ☐ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300010

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)